

HA 9/4-92

Det evige skyldspørsmål 1940

Med 9. april, en vond dag på alle måter, kommer man alltid tilbake til hva kunne være gjort annerledes? Kanskje historien kan lære oss noe? Da det østerriksk-ungarske tronfølgepar ble skutt i Sarajevo 28. juni 1914, fant Østerrike fort ut at Serbia sto bak med sine stormaktsplaner. Men det østerrikske ultimatum til Serbia kom først 23. juli, og Norge offisielt underrettet 24. juli. Hva hendte så i Norge? 27. juli var de militære kommandomyndigheter innkalt til konferanse hos forsvarsministeren. 28. juli drøftet regjeringen innkalling av nøytralitetsvern. I forberedende statsråd 30. juli framla forsvarsministeren foredrag om den første innkalling til en av kystfestningene, hvor det ikke pågikk øvelser. Besluttet i statsråd neste dag. En betydelig del av Marinen var på forhånd klar til ordinære øvelser. Lørdag 1. august ble det i statsråd besluttet innkalling av mer mannskap til kystfestningene.

Telegram om tysk krigserklæring til Russland kom til Kristiania ved 23-tiden samme kveld. Samme natt gikk det ut ordre til ytterligere innkallinger, ordnet kl. 0200. Samtidig var regjeringskonferanse berammet til kl. 0930 neste dag, søndag. Da kong Haakon ønsket å være med, ble konferansen lagt til Slottet. Kommanderende general, admiral, generalstabssjefen m. fl. var innkalt til kl. 1000. Det ble besluttet å innkalle det nøytralitetsvern som de militære sjefene mente var nødvendig ut fra situasjonen. Resten av flåten ble besluttet mobilisert. Formelt bekreftet i statsråd samme søndag aften.

Det vil si: 14 timer etter at telegrammet om den tyske krigserklæring ble kjent i Kristiania, var

de nødvendige beslutninger om nøytralitetsvern truffet.

Overført til 1940 vil det si at med en handlekraftig, virkelighetsnær regjering ville det vært full mobilisering *senest* 5. april.

De første tyske fartøyer engasjert i «Weserübung» gikk ut fra tysk havn natt til 3. april. Fra tysk side er det sagt at «Weserübung» kunne vært stanset så sent som 7. april.

Anton Olstad.

102399